

OBJAŠNJENJA

NATUKNICA. Riječ (znak) ili kombinacija više riječi (slova), otisnuta polumasnim slogom na početku svakog novog dijela teksta. Leksikona i uvučena za dvije spacije od lijevog ruba stupca. Iza natuknice, odvojena zarezom, je sažeta definicija, koja redovito završava točkom; slijedi informativni tekst. Natuknica, definicija i informativni tekst zajedno čine *članak*.

Iza natuknice, prema potrebi, u zagradama se navodi stručni naziv i identifikacijska oznaka te podrijetlo riječi (etimon). Tako se npr. uz mjesta (luke) navode geografske koordinate, uz pomorsko-pravne natuknice (klauzule, konvencije) njihov izvorni naziv i kratica (redovito na stranom jeziku), uz navigacijske zvijezde astronomske koordinate i oznake i sl.

Prema strukturi, informativni tekst natuknice može biti jednoznačan, višeznačan ili sastavljen od više podnatuknica (izvedenica natuknice koja po specifičnosti sadržaja čini izdvojenu cjelinu).

Natuknice se nižu abecednim redom od »**aak**« do »**žutulje**«. Višečlane natuknice svrstavaju se kao da su napisane zajedno: npr. natuknica »**Modra vrpca**« slijedi iza natuknice »**modrak**«, a ne iza natuknice »**Modra grobnica**«.

Višečlane natuknice u načelu su uvrštene po abecednom redu ključne riječi. Kad je zbog toga izmijenjen normalan red riječi, tako nastala inverzija označena je zarezom (npr. »**pregrada, brodska**«).

Kad iza natuknice slijedi riječ »ili« (otisnuta uspravnim svijetlim slogom), a iza nje dolazi riječ ili kombinacija dviju ili više riječi (otisnute polumasnim slogom), npr. »**krupa** ili **solika**«, to znači da su oba termina pravi sinonimi ili varijante s identičnim značenjem. Kad iza natuknice slijedi riječ, ili kombinacija više riječi, otisnuta kurzivom i stavljena u zagrade, npr. »**Aleutska struja** (*Subarktička struja*)«, to znači da se značenje tih dvaju termina podudara ali da natuknica zaslužuje stanovitu prednost kao pravilniji, precizniji ili češće upotrebljavani termin; isti je slučaj kad se između natuknice i drugog termina nalazi riječ »također«.

JEZIČNE I TIPOGRAFSKE KARAKTERISTIKE. Opće riječi kao natuknice pisane su malim slovima, a vlastita imena početnim velikim slovom. Različita značenja jednog termina u višeznačnoj natuknici odvojena su (prema stupnju srodnosti) ili točkom i zarezom, ili točkom (neke polumasnom brojkom i točkom), pa o tome ovisi hoće li tekst sljedećeg značenja započeti velikim ili malim slovom. Podnatuknice su otisnute kurzivnim slogom.

Natuknice su redovito uvrštene u nominativu jednine; iznimku čine *pluralia tantum* i neki termini koji se redovito izlažu kao grupni (npr. životinjske i biljne vrste).

Sintaktičke redukcije neznatne su, a sastoje se uglavnom u povremenom ispuštanju pomoćnog glagola, veznika ili zamjenice.

Iza arapskih brojki koje označuju redne brojeve nalazi se točka, osim kad slijedi neki interpunkcijski znak.

Kurzivni slog upotrijebljen je za podnatuknice, za oznaku struke u višečlanih natuknica, za naslove djela i za stručne nazive (izraze) na stranom jeziku.

TRANSLITERACIJA. Strane riječi koje se izvorno pišu nekim nelatiničkim pismom prenose se na dva načina: (1) u fonetskom obliku koji se u nas udomaćio (ruska i bugarska cirilica, grčki alfabet); (2) u obliku koji se udomaćio u latiničkoj praksi naroda iz kojeg je riječ potekla (u većini slučajeva na temelju engleske ili francuske grafije; primjenjuje se ponajprije pri transliteraciji arapskih, kineskih i japanskih imena), samo kratica jezika (etimon) iz kojega je riječ preuzeta; taj je podatak stavljen u okrugle zagrade, npr. »**almukantar** (arap.)«. Ako je podrijetlo složenica dvostruko, navedene su kratice obaju jezika povezane crticom »-«, npr. »**aliskaf**« (lat.-grč.). Kad je neka riječ u naš jezik došla posredno, najčešće se navodi samo prvi jezični izvor.

VLASTITA I GEOGRAFSKA IMENA. Novija imena s područja na kojima se upotrebljava latinica donose se u izvornoj grafiji, a u ostalim slučajevima u transliteriranoj grafiji, odn. u fonetskom obliku. Izuzetak su vlastita imena (ugl. iz antike i srednjeg vijeka), navode se u obliku koji je u nas uobičajen, te eksonimi (npr. Beč) i imena država.

UPUTNICA. Znak »→« ispred neke riječi u članku ukazuje na to da je ona sinonim prethodne riječi, odn. da je obrađena unutar naznačene natuknice ili je kao posebna natuknica uvrštena na mjesto koje joj pripada po abecednom redu. Svrha je uputnice da čitatelja obavijesti pod kojom će natuknicom (u kojem članku) naći traženo objašnjenje ili korisne dopunske podatke. Riječ (kombinacija više riječi), ispred koje se nalazi znak upućivanja, može biti u kosom padežu ako je ona sastavni dio rečenice i identična s natuknicom na koju upućuje. U protivnom, slučaju ona je u nominativu i stavljena u zagrade. Zahvaljujući primjeni sustava unakrsnih veza, u člancima nema važnih stručnih pojmova (termina) koji nisu obrađeni u Leksikonu kao posebne natuknice, bez obzira na to što ispred njih nema uputnice.

KRATICE. Kratice su upotrijebljene radi uštede prostora. Popis općih kratica obuhvaća kratice u tekstu članka, osim onih u svakodnevnoj upotrebi (itd., npr.). Popis stručnih kratica i znakova (simbola) odgovara onima usvojenim u pomorskoj praksi. Natuknica koja se ponavlja unutar članka, kraćena je na početno slovo s točkom bez obzira na to je li u jedinici ili u množini, u nominativu ili u kosom padežu. Kad je natuknica vlastito ime, ona se u tekstu krati na veliko početno slovo s točkom. Višečlane natuknice skraćene su na početno slovo svake riječi. U općem tekstu relativni geografski položaj nekog mjesta (pozicija) označen je kraticom, koja odgovara odnosnoj točki obzora, a upisana je na našem jeziku malim slovima i u kurzivu (npr. zapadno od – z od, na jugoistoku – na ji). U dijelovima teksta koji imaju izrazito stručan sadržaj (navigacija, meteorologija, geografske koordinate) upotrijebljene su međunarodne kratice (N, E, S, W, NE, ENE...).